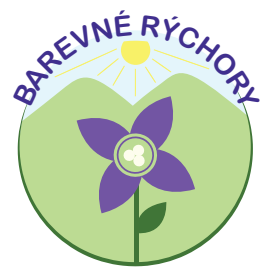




Jiří Bašta



← Vedoucí projektu a jeho účastníci – Radovan Vlček a žáci ze základní školy v Žaclěři dokumentují bohatství květeny na Kutné

jedna z nejvýznamnějších zdejších rostlin. Autorkou loga je naše loňská absolventka a nadaná výtvarnice Adéla Ševčíková. Na realizaci dvouletého botanického průzkumu Rýchor jsme získali finanční podporu od Státního fondu životního prostředí v rámci Programu podpory obcí ležících v národních parcích. Grant, kterým byl náš projekt podpořen, nám mimo jiné umožnil realizovat i týdenní exkurzi žáků 7. ročníku do botanicky poněkud odlišné oblasti. Volba padla na náš nejmenší národní park – Podyjí, kde se děti mohly seznámit s řadou druhů, které doma v Krkonoších neuvidí. Mimo jiné i jednu z našich nejvýraznějších orchidejí – střevíčník pantoflíček.

Nejdůležitějším cílem projektu, jak už bylo zmíněno, je ovšem poznání botanického bohatství Rýchor. A jemu se také od předjaří letošního roku plně věnujeme. Slovo bohatství je zde zcela namístě, bez nadsázky lze totiž říci, že s výjimkou krkonošských karů budete v Krkonoších jen stěží hledat srovnatelně velkou oblast, která by se druhovou rozmanitostí a výskytem vzácných a ohrožených druhů rostlin Rýchorám vyrovnala. Druhová pestrost je odrazem složité geologické stavby, na níž se podílejí horniny kyselé i bazické. Zdejší lokality Slunečná stráň, Sklenářovické údolí, Albeřické lomy, Boberská stráň, Dvorský les či Rýchorská květnice jsou samy o sobě botanickými pojmy. Toto nevelké území je domovem čtyř druhů hořců, dvou druhů lilí a až deseti

Barevné Rýchory

Barevné Rýchory je název přírodovědného projektu, který se rozběhl od letošního jara na základní škole v Žaclěři jako součást dlouhodobého programu *Poznáváme naše Rýchory*. Naší snahou je zprostředkovat dětem přírodovědné vzdělání přístupnými a zajímavými formami. Ideální se nám z tohoto hlediska jeví propojení místně ukotveného a badatelsky orientovaného učení. Pod těmito poněkud krkolomnými, i když oficiálně užívanými pojmy se skrývá prajednoduchý princip, který říká, že košile je bližší než kabát, a na co si přijdu sám a mohu si sám osahat, si také lépe a déle pamatuji. Program *Poznáváme naše Rýchory* je realizací našeho přesvědčení o tom, že máme-li se na základní škole učit o podnebí a počasí, pak bychom měli pozorovat, měřit a vyhodnocovat počasí a podnebí v Žaclěři

a na Rýchorách. Pokud se máme seznamovat s minerály a horninami, pak s těmi, které budují naše nejbližší okolí a které můžeme denně vidat v terénu a vnímat je v časoprostorových souvislostech. Snad dnes můžeme říci, že loňská výstava v Městském muzeu v Žaclěři *Pozorujeme – měříme – vyhodnocujeme*, shrnující výsledky prvních tří let našeho „přírodovědného bádání“, potvrdila, že jsme se dali na správnou cestu.

Když jsme program zaměřený na poznání přírody Rýchor před čtyřmi lety zahajovali, byla Správa KRNP u toho a je naším významným partnerem a mentorem i v aktuálním projektu. Barevné Rýchory jsou zaměřeny na unikátní květenu nejvýchodnějšího cípu Krkonoš, v logu zastoupenou stylizovaným hořečkem ladním pobaltským, což je pravděpodobně



Rýchorské orchideje: bradáček vejčitý (*Listera ovata*), korállice trojklanná (*Corallorhiza trifida*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), a pěti-prstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*)



Porost prstnatců májových (*Dactylorhiza majalis*) na vlhké louce na Sněžných Domcích

druhů orchidejí. Najdeme tu vzácnou a kriticky ohroženou sasanku narcisokvětou, hruštičku okrouhlostou, violku žlutou sudetskou nebo šafrán bělokvětý. Jsou tu stabilní velké populace bledule jarní či měsíčnice vytrvalé a celá řada dalších výrazných nebo vzácných druhů rostlin.

Od letošního jara se snažíme jejich výskyt ověřit a zmapovat. Pravidelně se vydáváme do různých částí Rýchor a snažíme se dokumentovat výskyt vybraných druhů rostlin. Měříme plochy, na kterých se vyskytují, zjišťujeme četnost jejich výskytu. Snažíme se vypořádat i některé zákonitosti, například souvislost výskytu určitých druhů s typem podloží či prostředí. Pozorujeme i společenstva rostlin charakteristická pro daný typ prostředí. Začali jsme bledulí jarní, jejíž populace jsou na Rýchorách

velmi bohaté, a pokračovali rostlinami typickými pro jarní aspekt smíšeného lesa, což jsou např. kyčelnice devítilistá, dymnivka dutá, sasanka pryskyřníkovitá či měsíčnice vytrvalá na Boberské stráni. V Horních Albeřích jsme dokumentovali populaci šafránu bělokvětého a od konce května se zaměřujeme na mapování výskytu jednotlivých druhů orchidejí. Dosud se nám podařilo objevit a nafotografovat celkem pět druhů: prstnatec bezový, prstnatec májový, pětiprstku žežulník, bradáček vejčitý a vemeník dvoulistý. Na přelomu června a července se chystáme zmapovat populaci lilie cibulkonosné a hlavní místa výskytu lilie zlatohlavé. Na konci prázdnin a v září nás čeká několik botanických výletů zaměřených na jednotlivé druhy hořců, které se na Rýchorách nacházejí. Součástí naší práce je samozřejmě

i pravidelné pořizování fotodokumentace. Jedním z výstupů projektu by měla být mapa s výskytem vybraných druhů rostlin, které je možné na Rýchorách spatřit, a také venkovní informační panel. V rámci projektu zároveň pravidelně sledujeme a měříme kvalitu vody v rýchorských potocích a chystáme se i na odběr a analýzu půdních vzorků. Snímky, které doprovázejí tento článek, vznikly na jaře tohoto roku na různých místech Rýchor a jsou jen malou ukázkou výjimečné pestrosti rostlinných druhů na Rýchorách a zároveň úvodem k připravovanému seriálu o rýchorské květeně, který bude shrnutím našeho bádání. Na stránkách časopisu KRKONOŠE – JIZERSKÉ HORY by se měl objevit na jaře příštího roku.

Radovan Vlček
foto autor



Znovu rýchorské orchideje a nakonec jedna rostlina pryskyřníkovitá: prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*) ve dvou barevných formách, prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a sasanka narcisokvětá (*Anemone narcissiflora*)